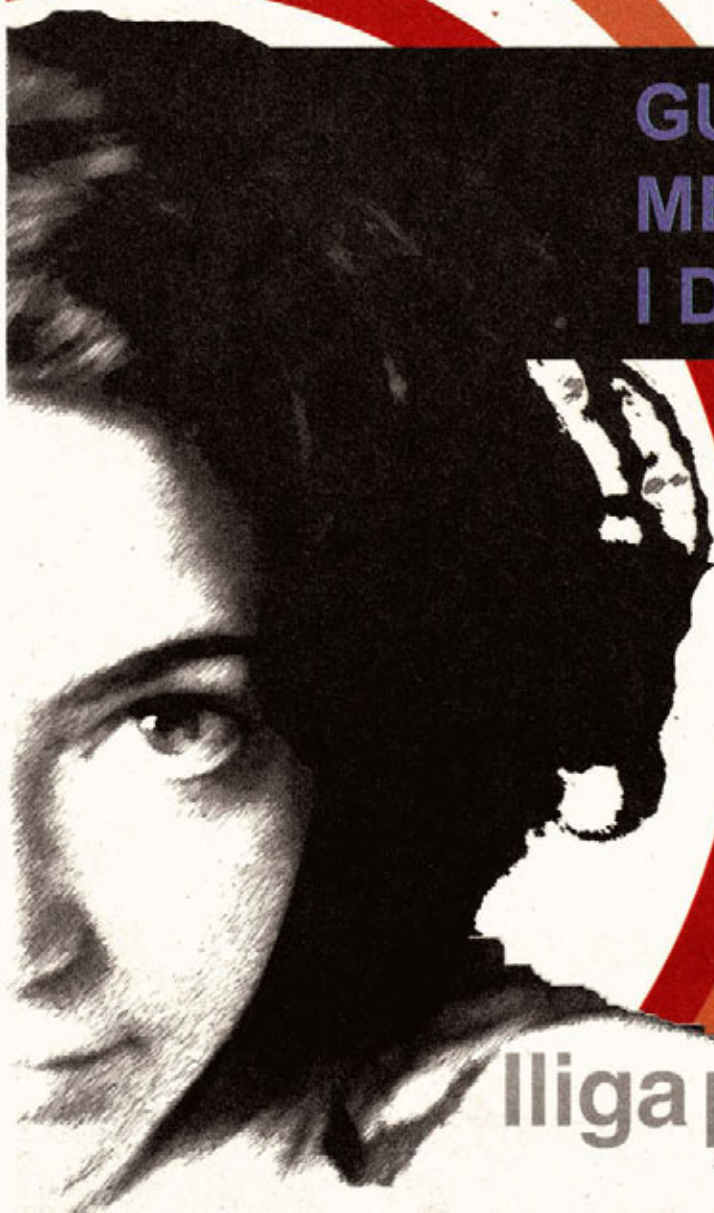

a classe...

**que no
t'expliquin
històries!**

**GUIA
METODOLÒGICA
I D'ACTIVITATS**

l·liga per la laicitat

www.laicitat.org

“La principal funció de l’escola ha de ser que el jove conegui l’origen de la desigualtat econòmica, la falsedat de les religions a la llum de la ciència, l’error del militarisme i l’esclavitud que suposa la submissió a l’autoritat”.

Francesc Ferrer i Guàrdia

Edita: Lliga per la Laïcitat, 2008

Assessorament: Associació de Casals i Grups de Joves de Catalunya

Disseny: Albert Claret

Amb la col·laboració de:

Generalitat de Catalunya
**Departament
 de la Vicepresidència**

Pròleg

És possible – i pedagògicament útil – educar en la llibertat de consciència. En el pensament crític. Sense ferir ningú. La laïcitat, a més, pot ser concebuda com un mètode pedagògic obert a totes les aportacions culturals, religioses, filosòfiques i científiques que siguin capaces de desenvolupar una reflexió crítica i comparada, i d'aquesta forma resultin compatibles amb les exigències d'una ciutadania informada i responsable.

Si algú s'identifica com a partidari de la laïcitat és possible que, encara a hores d'ara, se'l titlli negativament d'anticlerical, o encara pitjor, d'antireligiós. Davant d'aquesta imatge preconcebuda, la resposta seria precisar que laïcitat no és sinònim de negació de la religió, des del punt de vista de la llibertat de cada individu per creure en qualsevol opció religiosa o filosòfica. La laïcitat defensa apassionadament la llibertat de pensament i de consciència.

El moviment laic ha defensat sempre la llibertat de culte i d'elecció en lleis que regulin situacions de consciència. La laïcitat no és ni una religió més ni una opció materialista, però tampoc no ha de confondre's amb la mera aconfessionalitat o neutralitat de les institucions públiques. El seu mètode es basa en replantejar constantment alternatives per contribuir a la llibertat i a la capacitat de decisió i elecció dels individus en qualsevol societat. I valora l'estudi del fet religiós com un àmbit transversal en l'ensenyament de la història i la cultura.

Introducció

Des d'aquesta guia didàctica us volem presentar la campanya "**Que no t'expliquin històries**" que la **Lliga per la Laïcitat** posa a disposició del professorat, com a professionals i com a persones que actuen com a models referencials en els i les adolescents.

Aquesta iniciativa sorgeix d'un grup de treball format per sis organitzacions juvenils associades a la Lliga per la Laïcitat:

AEC - Acció Escolta de Catalunya

ACJ – Associació de Casals i Grups de Joves de Catalunya

AEP – Associació d'Estudiants Progressistes

AJEC – Associació de Joves Estudiants de Catalunya

ESPLAC – Esplais Catalans

EenA – Estudiants en Acció

La decisió d'elaborar material audiovisual i la definició d'aquest com a eina pedagògica per al foment de la laïcitat als IES de Catalunya va ser un dels primers objectius que es va fixar aquest grup, a l'hora de treballar sota el marc de la laïcitat. Tots els elements que apareixen de forma gràfica a la campanya, com també els eixos discursius en els quals es divideix el DVD que presentem, han estat pensats i generats des de les 6 organitzacions juvenils amb l'assessorament de la **Lliga per la Laïcitat**.

L'objectiu d'aquesta guia és, per tant, ser una eina orientativa per al desenvolupament d'activitats a l'aula; essent material que suggereix dinàmiques de treball en relació a la laïcitat.

El treball en la participació activa -alhora que participació pedagògica per al foment de la laïcitat- és el pal de paller de la nostra campanya.

Per aquest motiu, les diferents activitats proposades ajuden a comprendre millor la complexitat social, i entendre la laïcitat com a resposta a la pregunta de com viure junts.

L'elaboració d'aquest material parteix de tres idees-clau:

- 1) Conèixer els valors que fomenten la convivència, la creació d'espais comuns on la interacció no ha de ser sotmesa a prejudicis, reconstruint les nostres actituds davant la diversitat que engloba a la ciutadania. Aquesta tan sols és gestionable democràticament des de l'absència d'hegemonies ideològiques i imposicions doctrinals.
- 2) Entendre l'educació pública i l'escola com un espai d'enriquiment personal i col·lectiu.
- 3) Impulsar el concepte de ciutadania activa/participativa en les decisions col·lectives d'allò que ens involucra.

Apartir de les activitats proposades voldríem proposar tres possibles punts d'acord:

- 1) La laïcitat és aquell sistema que permet el ple desenvolupament de la ciutadania en una societat complexa i heterogènia.
- 2) L'escola ha de posar l'accent en la laïcitat, com a model de convivència, i en la importància d'ubicar-la com a eix central del sistema educatiu actual.
- 3) La participació dels i les joves, associant-se i construint un projecte conjunt, és un element clau per als aprenentatges de la ciutadania, amb una formació d'actituds actives, crítiques i cooperants.

Presentació del DVD

Que no t'expliquin històries!

El DVD que presentem s'ha elaborat partint del treball col·lectiu de les 6 organitzacions juvenils que sota el paraigües de la **Lliga per la Laïcitat** estan desenvolupant una campanya conjunta de foment de la laïcitat en l'àmbit educatiu.

L'aula és un espai que no pot ser menystingut en tot aquest procés i se la situa com un dels principals factors de sociabilitat per tal de garantir i fomentar el pensament crític i la formació en la consciència de **ciutadania**, com a dret i responsabilitat individual. **L'aula** és, per tant, un element de transformació social en si mateix.

El DVD no es l'objectiu de la campanya. El DVD és un recurs d'acompanyament per poder incidir en **allò** que aquesta campanya representa. La visualització d'**aquest** ha de permetre encetar un debat entre els i les alumnes sobre conceptes com la llibertat de pensament, la participació individual i **col·lectiva** en **allò** que afecta l'espai públic, el mateix concepte d'espai públic, el respecte cap a creences espirituals individuals o el rebuig al dogmatisme d'aquestes quan s'imposen sobre les altres.

Per tant, parlem de ciutadania, educació en valors, cohesió social, pluralisme i racionalisme.

Els portaveus d'aquest discurs són joves vinculats a aquestes organitzacions. Se'ls plantegen 6 preguntes al voltant d'aspectes relacionats amb la llibertat religiosa, el progrés científic, l'educació i l'**autodeterminació** individual. Sense que previament puguin preparar-se una possible resposta, se'ls filma. Partint de les idees que han exposat es construeix un diàleg que es va complementant amb cadascuna de les intervencions.

Com el puc utilitzar a l'aula?

El DVD esta estructurat en dues parts diferenciades. La primera, de 12 minuts, és la discursiva. La segona part, de 3 minuts de durada, és la síntesi del DVD en què les organitzacions juvenils llencen un missatge comú al conjunt de l'alumnat.

La primera part es divideix en 6 blocs de preguntes, en les quals es reflexiona entorn els següents conceptes:

- La llibertat de pensament i la religió
- L'Estat, definit en tant que laic, i l'actuació dels poders públics
- La llibertat de culte i el tracte entre l'Estat i les diferents adscripcions espirituals
- El desenvolupament científic, l'ètica i la religió
- La presa de decisions de les persones, l'autodeterminació individual i el lliure examen
- L'educació pública i la religió

En aquest primer apartat les diferents persones que participen en l'edició del DVD exposen la seva opinió a partir d'una serie de preguntes que se'ls realitza. En finalitzar cadascun dels diferents blocs, apareix una pregunta que es formula al públic del DVD: *I tu, que en penses?*

Hi ha diferents possibilitats a l'hora de treballar aquest DVD a l'aula. Nosaltres us exposarem una metodologia general i us proposarem 6 dinàmiques a desenvolupar amb l'alumnat. Tanmateix, aquesta no és l'única fórmula, tan sols és un exemple de com dinamitzar l'aula amb el suport del DVD.

Laïcitat?

La laïcitat és un concepte difícil de treballar, no tan sols amb gent jove, no és un problema d'edat. Per tant, proposem que es comenci fent un buidatge del que cadascú entén per laïcitat. Les idees que es generaran es reservaran perquè un cop hagi finalitzat l'activitat es pugui recuperar i fer una reflexió sobre les imatges preconcebudes.

Un dels objectius del taller és promoure l'aprenentatge per desenvolupar una actitud crítica, autònoma i activa dels i les joves. Ensenyar que l'organització i participació en l'espai públic és el primer pas per començar amb èxit un procés de transformació social.

Entenem la laïcitat com a convivència i com a valor que assegura la democràcia i llibertat sense afegir ni treure drets en funció de les creences (o de la seva absència).

És important saber traslladar el tema de debat a aspectes de la quotidianitat dels nois i les noies. La formació de grups per treballar els diferents aspectes que sorgeixen al DVD ajuda a incrementar la participació dels nois i noies en la dinàmica. El grau de participació és més elevat quan els grups són més petits.

Activitats d'informació

DINÀMICA 1 *QUI HO DIRIA!*

En petits grups (de 5 persones) es donen 5 paperetes amb diferents conceptes o paraules. Cada grup ha de trobar la paraula que defineix:

- Independència entre poder polític i poder religiós
- Permet assolir una major convivència
- Respecte a totes les creences
- Educació fomentada en l'humanisme i l'experiència científica
- Llibertat de consciència de les persones en procés de formació

Es posen en comú les conclusions a les quals ha arribat cada grup. I en plenari, s'acaba de definir la paraula Laïcitat i allò que comporta.

DINÀMICA 2 *I LA GENT, QUÈ DIU?*

A partir del visionat del vídeo es realitza un debat obert. Preguntes per al debat:

- 1) Què t'ha cridat més l'atenció de les coses que has vist al vídeo?
- 2) De què parla la gent que surt al vídeo ?
- 3) Creus que la formació que s'imparteix a les escoles actualment respecta tothom?
- 4) Hi ha igualtat de condicions per a totes les religions o pensaments filosòfics?

Activitats de reflexió

DINÀMICA 3 **EDUCACIÓ PÚBLICA LAICA I DE QUALITAT**

Reflexionarem sobre quins elements garanteixen una bona educació i quin significat i aplicació té cadascun d'ells.

Preguntes per al debat:

1) Quins elements creus que ha de tenir l'educació?

- Que hi vagi tothom
- Que s'ensenyi només la religió budista
- Que es facin classes de formació artística
- Que només hi puguin anar les noies
- Que hi vagi la gent que vulgui
- Que l'ús dels ordinadors el pagui cada alumnat
- Que el professorat només expliqui allò que decideix la directiva
- Que respecti tothom
- Que l'alumnat pagui una quota per anar al laboratori

2) Del llistat anterior quins elements relacionaries amb l'escola moderna? Quines altres eines hi afegiries?

3) Creus, que a l'actualitat es donen els element per poder gaudir d'una escola pública, laica i de qualitat?

4) Feu un llistat de les coses que implicaria i què creieu que hauria de canviar per garantir una educació pública, laica i de qualitat.

DINÀMICA 4 **RELIGIÓ A LES ESCOLES?**

Es fan 3 grups i es planteja una situació de joc de rol on cada grup ha de posicionar-se i preparar arguments davant la pregunta: *Classe de religió sí /no? Per què?*

- **Grup 1:** defensa del sí classe de religió
- **Grup 2:** defensa del no classe de religió
- **Grup 3:** defensa classe de totes les religions que demandi l'alumnat de l'IES

Activitats d'acció

DINÀMICA 5 **LA TEVA DECISIÓ COMPTA**

Elaboració d'una carta a la directiva del centre amb la demanda d'incorporar el concepte de laïcitat en el projecte educatiu de centre. Es pot acompanyar amb una recollida de signatures. També es pot fer arribar al Departament d'Educació o a altres estaments, com la Lliga per la Laïcitat.

DINÀMICA 6 **QUE NO T'EXPLIQUIN HISTÒRIES**

Treballar conjuntament amb les organitzacions juvenils de la campanya "**Que no t'expliquin històries**":

- Donar a conèixer a la resta del centre el treball realitzat a l'aula. Es pot elaborar un mural en què es recullin totes les inquietuds dels i les alumnes.
- Preparar tallers pensats des de l'alumnat per tractar el tema amb la resta de companys i companyes del centre.
- Convidar a participar a les organitzacions de la campanya en les activitats que elabori al mateix alumnat sobre la laïcitat.

Idees clau

Concepte

La Laïcitat és una posició d'autoafirmació basada en que les societats i els estats s'han de mantenir independents de la religió, la qual s'ha de desenvolupar, si cal, en l'àmbit privat i personal. La laïcitat doncs, és el sistema que exclou qualsevol mena d'església de l'exercici del poder polític, administratiu o educatiu entre d'altres. Les seves arrels estan fonamentades en l'humanisme i en les propostes filosòfiques de la Il·lustració.

Una societat laica, d'aquesta forma pretén assolir una millor convivència en ordenar les activitats de les diferents creences, assegurant la igualtat de totes davant de la llei. La concepció laica de la vida social i política garanteix el predomini dels interessos generals de la societat civil sobre els interessos particulars.

Marc històric

Les religions es relacionen amb els Estats des de l'entitat nacional corresponent de cadascuna d'elles. Així, els Consells Evangèlic, Islàmic o Jueu signen acords amb l'Estat espanyol, que són aprovats per les Corts Generals. Però la Conferència Episcopal espanyola no és la representant de l'Església Catòlica davant el govern espanyol. Ben al contrari, es la Santa Seu qui signa amb l'Estat Espanyol un Tractat Internacional, no un acord com les altres religions, previst a la Llei Orgànica de Llibertat Religiosa.

Els acords entre l'Església Catòlica Romana i l'Estat espanyol són tractats internacionals -article 96 de la Constitució-, que prevalen sobre l'ordenament intern i que la doctrina anomena concordats.

En mèrit d'aquest tracte especial, l'ambaixador de la Santa Seu, anomenat nunci, és el degà del cos diplomàtic a Espanya. Les altres confessions tenen uns acords que no són internacionals, són de dret intern, no prevalen sobre la resta de l'ordenament i no donen dret a cap mena de privilegi diplomàtic.

El Concordat de 27 d'agost de 1953 correspon plenament al model més antic i totalitari de submissió d'un Estat al monopoli d'una religió a la qual declara única i oficial. Els acords de 1976 i de 1979 introdueixen la doctrina del Concili Vaticà II, la qual invoquen, però no encara els valors consagrats per la Constitució, que ignoren. Van substituir els preceptes del Concordat de 1953 per uns de nous, però els acords esmentats són veritables tractats internacionals i existeixen en funció del Concordat: canvia la regulació, però no s'expulsa de l'ordenament l'instrument originari. Així, regulen un nou regim concordatari vigent fins avui, que constitueix una excepció i un privilegi respecte qualsevol altra creença o convicció.

Pel seu origen en el Concordat de 1953, pel seu sistema d'aprovació amb un subjecte estranger i no amb l'Església local, pel seu caràcter excepcional de tractats i no d'acords interns, i pel seu contingut en temes com el reconeixement de la jurisdicció matrimonial de l'Església Catòlica, entre altres raons, els acords concordataris de 1976 i de 1979 són preconstitucionals.

7

Bibliografia

Llibres

- Lliga per la Laïcitat (2005). **Laïcitat i dret a l'Espai públic**. Barcelona: Fundació Francesc Ferrer i Guàrdia.
- Lliga per la Laïcitat (2006). **La laïcitat: un model de convivència per a la societat catalana (64 reflexions i propostes per al seu exercici a Catalunya)**. Barcelona: Lliga per la Laïcitat.
- Moviment Laic i Progressista (2006). **El moviment laic i progressista. La revolució sense passa muntanyes**. Barcelona: MLP edicions, Fundació Francesc Ferrer i Guàrdia, col·lecció Quaderns d'educació popular, 04.
- Moviment Laic i Progressista (2005). **Ideari. Moviment Laic i Progressista**. Barcelona: MLP edicions, Fundació Francesc Ferrer i Guàrdia, col·lecció Pensament laic i progressista, 01.
- Molina, Vicenç; Marzo, Enzo; Pont, Joan-Francesc (2006). **Nosaltres, escrits sobre Laïcitat, Escola i Ciutadania**. Barcelona: MLP edicions. Fundació Francesc Ferrer i Guàrdia, col·lecció Pensament laic i progressista, 03.
- Pont, Joan Francesc; Castellà, Santiago; Molina, Vicenç; Serrano, Jordi (2008). **Laïcitat, una proposta per a la convivència. Arrels de la democràcia (I)**. Barcelona: MLP edicions. Fundació Ferrer i Guàrdia, col·lecció Pensament laic i progressista, 07.
- Liga española de la Educación y la Cultura Popular (1993). **Ética laica y sociedad pluralista**. Madrid: Editorial Popular.

Revistes i articles

- Areopago. Revista de enseñanza y cultura laica (1981), número 1. Madrid.
- Lázaro Llorente, Luis M. (novembre 1982). **La escuela laica de la “casa de la democracia” de Valencia (1914 – 1939)**. Cuadernos de Pedagogía, núm. 95, p. 43-47. Barcelona: Laia.
- Gómez Llorente, Luis (març 1982). **Laicismo y educación en España**. Cuadernos de Pedagogía, núm. 87, p. 53-60. Barcelona: Laia.
- Costa Rico, Antón (gener 1981). **El laicismo escolar en Galicia**. Cuadernos de Pedagogía, núm. 73, p. 69-72. Barcelona: Laia.

Webs

- Web oficial de la Lliga per la Laïcitat
<http://www.laicitat.org>
- Web per la campanya “A l’escola que no t’expliquin històries!”, de la Lliga per la Laïcitat
<http://educaciolaica.blogspot.com>

lliga per la **laïcitat**

www.laicitat.org